

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 5 - Juni 2014
Jaargang 135
maandblad

Met of zonder N-VA

Na de verkiezingen van 25 mei

Het ziet er na de verkiezingen van zondag 25 mei naar uit dat voor de vorming van de verschillende regeringen in ons land er slechts twee opties zijn: met of zonder N-VA. Koning Filip duidde N-VA-voorzitter Bart De Wever aan als informateur. Er wordt door sommigen gespeculeerd op een mislukken van De Wever, maar voor hetzelfde geld lukt hij, en krijgen we een heel ander (boeiender?!) politiek landschap.

De uitslag van die verkiezingen was enerzijds voorspeld, maar ook weer niet: de drie zogenaamde “traditionele” partijen, de christendemocra-

ten, socialisten en liberalen hielden stand ondanks de forse vooruitgang over de dertig procent van de N-VA. Maar die partij heeft niet genoeg om de lakens uit te delen, zodat alternatieve coalities mogelijk zijn. En dit maakt de regeringsvorming misschien mogelijk nog moeilijker dan in 2010.

Lees onze commentaar op blz. 2.

Lees de verslaggeving op blz. 4, 5, 6 en 7.

Inhoud

HONDERD JAAR WOI DE VERKIEZINGEN VAN 24 MEI 1914 / 3 | BOEKEN De zomerthrillers vliegen de deur uit / 9 |
BUITENLAND Turkije na de mijnramp, en de toekomst van Erdogan / 10 | OPINIE Herverdelen en Solidariteit / 12 |

Van de redactie
door Bert Cornelis

Wat na de N-VA?

Dat is in de Wetstraat de vraag van één miljoen. De uitslag van de verkiezingen van 25 mei is redelijk eenvoudig. N-VA wou meer dan dertig procent. En dat is gelukt. De CD&V mikte op twintig procent en dat is ook met de hakken over de sloot 'gelukt'. Open Vld scoorde boven alle verwachtingen, of toch boven de verwachtingen van de peilingen, en mag dus rustig van een overwinning spreken. De meubels van de Vlaamse liberalen zijn gered. In Wallonië en Brussel hield de PS stand en kon de MR haar socialistische tegenstrever niet onthronen. Zoals dit vaak bij regeringsvormingen in België gebeurt, ligt de sleutel van dit alles bij de Franstaligen.

Bart De Wever won niet voldoende om zijn succes voluit in regeringsdeelname te verzilveren. Het was bijzonder pijnlijk dat uitgerekend de huisideoloog van de Vlaams-Nationalisten, KU-Leuven-professor Bart Maddens, dit al

de dag na de verkiezingen vlijmscherp in een analyse goot. "De N-VA heeft haar rendez-vous met de geschiedenis gemist". Koning Filip stuurde De Wever na de verkiezingen meteen het veld in; hij kreeg een week verlengd, maar over zijn slaagkansen waren er van meetaf aan twijfels. De Wever hakte tijdens de campagne zo hard in op de andere partijen, vooral de PS, dat hij geen enkele partner zou vinden over de taalgrens. Overigens had het er alle schijn van dat de PS zich als een natuurlijke partner van cdH zag, en zolang dat bondgenootschap door de Wever niet kon doorbroken worden, was er niets mogelijk. Dat PS en cdH elkaar vonden, bleek snel uit de gesprekken die ze in Wallonië en Brussel opstartten. De MR stond er schuimbekkend op te kijken. De partij dreigt nu overal uit de boot te vallen. Pogingen om de cdH van de PS los te waken, maakten weinig kans. De cdH is slimmer en durfde het niet aan om tegen de PS-staat in te gaan, op straffe van een jarenlange verbanning naar de oppositiebanken in Wallonië. De Wever zelf zou grote toegevingen moeten doen om een coalitie zonder de PS te vormen: hij zou zo zijn eis

om een staatsvorming, of om het confederalisme in te voeren, moeten laten varen. Om het met de woorden van Gérard Deprez te zeggen: "Om de Franstaligen te overtuigen, zal De Wever ongeveer alles waar de N-VA voor staat, moeten verminken".

Langs Vlaamse kant staat ook niemand echt te springen om met N-VA in zee te gaan. CD&V zou in een coalitie met N-VA met huid en haar opgepeuzeld worden. Kris Peeters kan geen minister-president meer zijn. Indien wel, met de gratie van N-VA, is hij een 'lame duck'. Dat is ook geen optie voor CD&V. Een belangrijke conclusie die de verdere formatie zal beïnvloeden is het feit dat de

traditionele partijen de verkiezingen niet hebben verloren. Daar putten ze hun kracht uit om, nadat De Wever van het toneel is verdwenen, op alle niveaus, en zeer snel, regeringen te vormen.

"De nieuwe regeringen zullen niet op hun lauweren kunnen rusten en zich wentelen in genoegzaamheid omdat ze de grote overwinnaar van 25 mei, Bart De Wever, straks voetje hebben gelicht. Daar gaan we niet ver mee komen"

We zijn dan verlost van de gedachte dat het 500 dagen gaat duren; ja, maar zal dit ook goed zijn voor het land? Als we straks Di Rupo II krijgen, dan is het wel de bedoeling dat er toch wel enige verandering komt. Vooral in Vlaanderen staan we niet te springen voor nog eens vijf jaar stilstand van Kris Peeters. Vlaanderen heeft een ambitieus en vernieuwend bestuur nodig. De nieuwe bevoegdheden moeten zo ingevuld worden dat de burgers ook zien dat er iets nuttigs mee gebeurt en dat de zesde staatsvorming wel degelijk voor een beter bestuur zorgt. De federale regering zal extreem moeilijke maatregelen moeten nemen, de gezondmaking van de overheidsfinanciën is nog lang niet klaar, de concurrentiekracht is nog lang niet gevrijwaard, de kosten van de vergrijzing stijgen, en ga zo maar door. Tripartite of niet. De nieuwe regeringen zullen niet op hun lauweren kunnen rusten en zich wentelen in de genoegzaamheid omdat ze de grote overwinnaar van 25 mei, Bart De Wever, straks voetje hebben gelicht. Daar gaan we niet ver mee komen.

DE VERKIEZINGEN VAN 24 MEI 1914

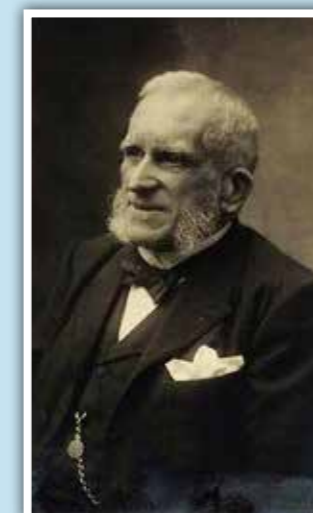
We beleefden onlangs op zondag 24 mei de "moeder van alle verkiezingen". Maar op zondag 24 mei 1914, 100 jaar eerder, werd er ook gestemd in ons land. Het ging evenwel slechts om een gedeeltelijke vernieuwing van de Kamer. Alleen de provincies Luik, Henegouwen, Limburg en Oost-Vlaanderen moesten nieuwe volksvertegenwoordigers kiezen. Daar waren 88 van de 188 zetels bij betrokken. De verschuivingen waren gering.

Na de val van de radicaal-liberale regering Frère-Orban-Van Humbeeck in 1884 kwam een katholieke meerderheid aan de macht die moeilijk te verslaan bleek. Bij de parlementsverkiezingen van 2 juni 1912 vormden de twee grote oppositiepartijen, liberalen en socialisten, een kartel in de hoop samen die meerderheid te kunnen breken, de liberaal Paul Hymans zou de nieuwe premier worden. Maar het mocht niet zijn. Integendeel, de regering van Charles de Broqueville versterkte haar positie in Kamer en Senaat.

In mei 1914 waren de verwachtingen van de oppositie niet zo hoog gespannen, hoewel de regering de voorbije jaren onpopulaire maatregelen genomen had, zoals de uitbreiding van de persoonlijke dienstplicht, de verhoging van de belastingen, en de goedkeuring van een nieuwe wet voor het lager onderwijs (met leerplicht tot 12 jaar). Het kartel experiment vonden de liberalen niet meer voor herhaling vatbaar, omdat ze dachten dat dit hun gematigde kiezers afschrikt had.

"A bas la calotte"

Honderd jaar geleden kon men de verkiezingen niet volgen op radio of televisie. Voor de "proclamatie" van de uitslagen kwamen de Brusselse liberalen samen in de Brasserie flamande in de Auguste Ortsstraat (in de buurt van de beurs). De informatie liep er binnen via telegrammen en per telefoon en werd voorgelezen door een paar liberale kopstukken. Het eerste nieuws kwam die dag uit het kanton Seraing. De zaal liep langzaam vol en toen de stemming er goed in zat, scandeerde

De katholieke Charles Woeste verloor in de verkiezingen van mei 1914 veel stemmen in Aalst.

men "A bas la calotte" en werden antiklerikale liedjes gezongen. Er was veel applaus toen bekend werd dat het conservatieve kopstuk Charles Woeste veel stemmen verloren had in het arrondissement Aalst.

Tot slot van de avond werd nog eens hard geroepen (maar dan in het Frans): leve de liberale partij, weg met de klerikale partij, weg met de schoolwet, leve het algemeen stemrecht. Daarna vertrokken de liberale militanten in stoet achter hun blauwe vlaggen, net zoals de socialisten achter hun rode vlaggen door de stad stapten om te manifesteren aan de katholieke lokalen, maar er deden zich geen incidenten voor.

Na de verkiezingen kon iedereen relatief tevreden zijn. Zowel de katholieke als liberale

pers sprak van een overwinning en ze raakten het er niet over eens hoe men de uitslag moest interpreteren. De regering verloor twee zetels in de Kamer, maar vond een overwicht van twaalf zetels voldoende om verder te besturen. De liberalen waren gelukkig omdat ze in Limburg twee zetels van de katholieken teruggewonnen hadden, deze van Hasselt en Tongeren, al hadden de socialisten hun zetel in Huy afgepakt. De liberale pers legde er vooral de nadruk op dat de oppositie nu meer stemmen had dan de katholieken. Ze zag dit niet alleen als een veroordeling van de klerikale politiek, maar ook van het kiessysteem dat de zetels niet eerlijk verdeelde. Ze vond het niet langer aanvaardbaar dat een minderheid op die manier de baas bleef spelen over de meerderheid van de kiezers. Een herziening van het kiesrecht, met invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht en evenredige vertegenwoordiging, was daarom noodzakelijk.

Geen verkiezingen

Tien weken later brak de Eerste Wereldoorlog uit. De volgende verkiezingen hadden pas plaats op 16 november 1919. Dat betekende dat de gekozenen van 1914 vijf jaar lang hun mandaat konden behouden, terwijl hun collega's uit de andere provincies, die in 1912 verkozen waren, zeven jaar van hun mandaat konden genieten. Maar in 1919 zorgde de invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht voor een grondige herschikking van de Kamer. De liberalen verloren toen elf van hun vijftien zetels. ■

De verkiezingen van 25 mei 2014 worden door de meeste partijen als een succes gezien. N-VA ging over de aangekondigde 30%-grens, de CD&V over die van 20%, Open Vld ging niet achteruit en kon het ergste scenario voorkomen, Groen ging vooruit. Alleen sp.a, LDD en het Vlaams Belang stonden er wat beteuterd bij. Voor de meeste politieke commentatoren was de uitslag evenwel geen overwinning voor N-VA, want de partij die voor de regeringsvorming aan zet kwam, heeft andere partners nodig. En er is zelfs een alternatief: de tripartite met socialisten, liberalen en christendemocraten. Alles is dus nog mogelijk. Quid N-VA?

QUID N-VA?

door Bert Cornelis

Erst de N-VA

Voorzitter Bart De Wever ging er nog maar eens op vooruit. In 2010 zette hij voor de eerste keer zijn partij op de kaart door vooral andere rechtse en centrumrechtse partijen stemmen af te snoepen. In de eerste plaats, LDD, maar ook bij Open Vld en CD&V. Dit keer at hij het Vlaams Belang en LDD helemaal op, maar slaagde er niet in verder te peuzelen aan CD&V en Open Vld. Zelfs meer, ze kunnen zonder N-VA een meerderheid vormen. De Wever vond in de laatste dagen van de campagne duidelijk niet de goede toon om nog liberale en christendemocratische kiezers te doen twijfelen. Zowel voor voorzitter van Open Vld Gwendolyn Rutten, als voor CD&V-voorzitter Wouter Beke was dit een flinke opsteker.

Het zou natuurlijk van weinig fairplay getuigen om de dertig procent van N-VA zomaar als een verlies voor te stellen. In de grootste dagen van Paars waren de regeringspartijen enorm tevreden met hun 25 procent. Noch de socialisten, noch de liberalen of christendemocraten konden ooit aan die 30 procent geraken. Dat mag rustig worden gezegd.

Wat De Wever hier nu mee gaat doen, is andere koek. Daags na de verkiezingen begon hij

gesprekken over de vorming van een Vlaamse regering, maar koning Filip riep hem al meteen ten paleize alwaar hij een informatieopdracht meekreeg voor de vorming van een federale regering. Een hachelijke opdracht voor De Wever, want de partij wiens model hij zo had bestreden, de PS, hield in Wallonië stand en is haast onmisbaar in de federale constructie. Wat gaan al zijn kiezers denken, als De Wever morgen in een regering met Di Rupo moet stappen? Is het realistisch dat De Wever op 21 juli tijdens de nationale feestdag naast de Koning op het podium staat? Bedenkingen voor later.

“De Wever vond in de laatste dagen van de campagne duidelijk niet de goede toon om nog liberale en christendemocratische kiezers te doen twijfelen”

MR, de meer bevoorrechte partner van de N-VA kon het niet echt waarmaken als grootste, en de cdH bakte er ook niets van. Bovendien willen partijen als Open Vld en CD&V op alle niveaus meeregeren, en dat maakt de federale oefening van De Wever nog ingewikkelder. Eén van de mogelijke uitwegen zou erin bestaan een federale zespartijenregering te vormen, met aan Franstalige kant MR, PS

en cdH, en aan Vlaamse kant N-VA, CD&V en Open Vld. En die coalities kunnen dan ook regionaal doorgetrokken worden. Iedereen content, als het zo zou lopen.

Voor haar persoonlijk zijn deze verkiezingen een politieke krachttoer geworden. Open Vld stapte destijds willens nillens in de federale regering, maar bracht het er, zoals overigens de andere ‘traditionele’ partijen, niet slecht van af. Ondanks ze allen voortdurend onder

Bart De Wever genoot welgeteld één dag van zijn overwinning. Hij werd snel informateur en botst nu op de realiteit dat hij niet echt nodig is om een federale regering te vormen. Winnen en verliezen liggen in de politiek vaak dicht bij elkaar.

Open Vld-voorzitter Gwendolyn Rutten loodste de Vlaamse liberalen naar rustiger water. Na de behoorlijke verkiezingsuitslag zit ze steviger in haar voorzittersstoel en kan ze verder bouwen aan de organisatie van Open Vld. ‘Super Maggie’ De Block hielp haar daarbij meer dan een handje...

vuur lagen van het N-VA-geslacht.

Hetzelfde deed zich voor bij sp.a. Bruno Tobback ging met zijn partij wel lichtjes achteruit, maar van een ramp was er geen sprake. En als er tripartites zouden gevormd worden, is de sp.a, ondanks ze nu al jaren stemmen verliest, er weer bij. De sp.a leidt al de vierde verkiezingsnederlaag op rij, maar is een meester in de perceptie van het ‘standhouden’. In tegenstelling tot Gwendolyn Rutten heeft Tobback het wondermiddel om het tij te doen keren, nog niet gevonden.

Zoals bij elke verkiezing duikt opnieuw de idee van de progressieve frontvorming op. Dit keer wordt meer naar Groen gekeken. De partij van Wouter Van Besien deed het helemaal niet slecht, ging zelfs vooruit, en claimt nu regeringsdeelname. Groen is in sommige steden zelfs groter dan de sp.a. En dat wil wat zeggen. Overigens werden met de komst van de PVDA de linkse stemmen danig verdeeld, zodat niemand echt kon scoren.

Ook gejuich bij CD&V omdat (nipt) de drempel van de 20% werd gehaald. Je mag het niet luid opzeggen, maar met dank aan ‘Jean-Luc Dehaene’. Door zijn overlijden kon CD&V de kaart van het ‘staatsmanschap’ bovenhalen en zich als beleidspartij in de campagne zetten. Of de dood van Dehaene electoraal echt zo opbracht, is voer voor een proefschrift in de politieke wetenschappen.

En het Vlaams Belang dan. Filip Dewinter maakte het in de campagne zo gortig dat zelfs mensen uit het eigen kamp voor zijn uitspraken over “de verbruining van de maatschappij” beschamend het hoofd wegdraaiden. Het vroegere Vlaams Blok ligt uitgeteld in de touwen en zal aan een herbronning met nieuwe

gezichten moeten beginnen. Hetzelfde geldt voor Jean-Marie De Decker die helemaal van de radar is verdwenen.

En hoe verging het Wallonië? De MR werd door de Franstalige kiezer wel beloofd, maar niet voldoende om de PS-staat te breken. De partij van Di Rupo heeft nog altijd de leiding. Maar merkwaardig is wel dat Ecolo nog nauwelijks aan de bak komt. In het Waals parlement haalde MR 25 van de 75 zetels binnen, dat zijn er zes meer dan in 2009. De PS verloor twee procent. Niemand had echter het verlies van de Franstalige groenen zien aankomen. En dan waren er nog de communisten van de PTB die toch twee zetels bemachtigden.

Ook in Franstalig Brussel kon de MR de PS niet ontronen. De MR verloor zes zetels, het FDF, de vroegere partner van de MR, bleef constant. Ook Ecolo verloor acht zetels, cdH gaf met Joëlle Milquet er twee prijs. De PS bleef constant. Vooral het FDF is dus een geduchte kandidaat-coalitiepartner geworden. Ecolo valt uit de boot.

Langs Vlaamse kant is Guy Vanhengel de onbetwistbare winnaar. Open Vld ging van vier naar vijf zetels. N-VA ging van één naar drie zetels. Groen van twee naar drie zetels. En dan hebben we het rijtje van de winnaars in Vlaams-Brussel gehad. CD&V zakte van drie naar twee, het VB van twee naar één en de sp.a van Pascal Smet moest ook een zetel (van vier naar drie) inleveren. Belangrijk voor Brussel is dat het aantal Vlaamse stemmen goed stand hield. Zelfs voor de kandidaten op de Kamer, die na de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde, zoals verwacht, weinig kans op verkiezing maakten, werd er goed gestemd. 46.000 Vlamingen

stemden op de Vlaamse Kamerlijsten. 55.570 Vlamingen brachten in het Brussels Gewest een stem uit.

De kiezer heeft deze kaarten geschud, en nu is het aan de politici om met die kaarten iets aan te vangen. Heel Vlaanderen is geel, Franstalig België is blauw en rood, en de kunst zal er opnieuw in bestaan om die kleurenpaletten op het doek ‘België’ samen te brengen. Een moeilijke opdracht en niemand wil een herhaling van de vorige lange regeringsvorming. Dat zou niet goed zijn voor het imago van ons land, voor de economie en voor de werkgelegenheid.

En precies dat ligt zwaar op de schouders van de toekomstige informateurs, formateurs, verkenners en uiteindelijke bestuurders. Zij zullen de zesde staats hervorming op het terrein moeten uitvoeren. Zij zullen de ondernemers opnieuw moeten vertrouwen geven. Zij zullen de hervormingen van de pensioenen, van het belastingstelsel van de gezondheidszorg moeten aanvatten. Het is dus geen moment om de boel te blokkeren.

25 mei 2014 betekende ook het einde van het Vlaams Belang. Vooral kopstuk Filip Dewinter bakte het letterlijk ‘bruin’ in de champagne. Zelfs partijgenoten draaiden beschaamd het hoofd weg.

Laten we even een gok wagen? Er komt op alle niveaus een tripartite. Na een eerbare poging van De Wever, komt de PS aan zet en loodst op alle niveaus liberalen en christendemocraten in de onderhandelingen. In Wallonië blijft Rudy Demotte minister-president, in Vlaanderen Kris Peeters en in Brussel Rudy Vervoort. Een beetje saai niet? Daarom hopen we stiekem dat het misschien toch wel anders uitdraait, en wordt politiek in België weer een beetje spannender. ■

Na de Europese verkiezingen van 25 mei mogen de drie grote partijen, de christendemocratische EVP, de sociaaldemocratische S&D en de liberale ALDE zich nog als grootste in het Europees parlement beschouwen, de eurosceptische en radicale stemmen voor andere partijen waren wel heel opvallend. En daar zal nu een antwoord moeten op komen, wil Europa het vertrouwen van de Europeanen terugwinnen.

Hoewel de drie grote politieke partijen in het Europees Parlement standhielden, was vooral opvallend de enorme groei van extreemrechts in Frankrijk. Marine Le Pen werd er zelfs met haar Front National de grootste partij.

EUROPESE TRIPARTITE HOUDT STAND

De Vlaamse liberalen konden in aantal zetels standhouden. Ze deden het goed en konden hun plaats als derde fractie behouden. Met Guy Verhofstadt op kop. Annemie Neyts verhoogde haar voorkeurstemmen tegenover 2009 zelfs met 36 procent. Ondanks het verminderen van het aantal parlementszetels voor het Nederlandstalig kiescollege (van 13 naar 12) behielden de Vlaamse liberalen hun drie zetels. Naast Guy Verhofstadt en Annemie Neyts, werd ook lijstduwer Karel De Gucht verkozen. Maar hij kondigde aan zijn zitje af te staan aan eerste opvolger en huidig EU-parlementslid Philippe Debacker.

“Zwarte zondag”

Maar het grootste nieuws kwam uit Frankrijk waar het extreemrechtse Front National met Marine Le Pen de grootste partij werd met 25 procent van de stemmen. De PS van de Franse president Hollande klokte af op een bedroevende 14 procent. De media in Frankrijk spraken van een “zwarte zondag”. Ook in Groot-Brittannië kreeg de zittende meerderheid slaag. De UKIP, de anti-Europese “Independence Party” van straatvechter Nigel Farage, stak Labour en de Conservatieven zelfs voorbij.

Een ander geluid kwam er uit Duitsland. Daar werd de regering van kanselier Merkel wel beloofd. Maar ook daar maakten anti-

Europese partijen opgang: voor het eerst behaalde een alternatieve partij er zeven zetels en de neonazistische NPD sleepte een zetel in de wacht. Nederland gaf dan weer een ander beeld. De PVV van Geert Wilders verloor een zetel en kon niet doorbreken. CDA en D66 waren de winnaars. De VVD kon het aantal zetels behouden.

Ook in Spanje, Italië en Griekenland wonnen de anti-Europese partijen zetels. En dit belooft voor de komende debatten in het Europees parlement. Het is ook afwachten of de Eurosceptici in staat zijn zich op het niveau van de fracties te organiseren. Nu opereren ze in gespreide slagorde.

In veel landen boekten partijen die opkwamen voor minder Europese integratie vooruitgang. Een te verwachten gevolg van de groei van de anti-Europese stemmen zal wellicht te zien zijn in het verscherpen van de standpunten van regeringen in bijvoorbeeld Groot-Brittannië omdat daar de polarisering tussen anti- en pro-Europa het felst is. Het is dan ook belangrijk, zo zeggen de meeste EU-watchers, dat er vooral een goed Europees beleid zal moeten gevoerd worden om die anti-stemmers van antwoord te dienen.

De enige hoop is dat nog een grote meerderheid in het Europees parlement vooruit wil met Europa. De drie grootste formaties zullen nu een stevige Europese commissie moe-

ten vormen, met een sterke leider.

Die leider zal wellicht niet Guy Verhofstadt zijn. De grootste partij, de EVP, schoof Jean-Claude Juncker naar voor als commissievoorzitter. De Luxemburgse ex-premier heeft de beste kaarten om José Manuel Barroso op te volgen.

Wat met Europa?

De uiteindelijke vraag is wat er met het project-EU gaat gebeuren. Hoe zal de Europese financiële crisis verder worden aangepakt? Hoe zal het democratisch deficit verminderd worden? Hoe zal Europa niet alleen sociaaleconomisch, maar ook politiek een Unie worden?

Economist Paul De Grauwe heeft bij deze evolutie twee vragen: “Ten eerste: wat zijn de gevolgen voor de toekomst van de euro? Ten tweede: kunnen de middelpuntvliedende krachten in Europa worden gestopt?” Voor hem is er geen twijfel dat de verkiezingsuitslag de euro nog meer in gevaar zal brengen. “De reden is eenvoudig: de euro is een munt zonder land. Om te kunnen overleven op de lange termijn zal de euro moeten worden ingebed in een Europees land. Dit betekent dat we een echte Europese regering, gesteund door een Europees Parlement, zullen moeten creëren.” – B.C. ■

Vele kiezers, soms zelfs partijen, vooral onder invloed van sommige artikels in de media, zijn verwonderd, ja zelfs verontwaardigd, over sommige resultaten van de verkiezingen. Bijvoorbeeld over het feit dat kandidaten niet verkozen zijn hoewel ze meer stemmen hebben dan een verkozen op dezelfde lijst. En een lijst die zondagavond nog x zetels behaalde, blijkt er de maandagochtend maar x-1 te hebben. En nog deze: de grootste partij die in de oppositie belandt...

Hoe democratisch zijn verkiezingen?

door Freddy Neyts
Ondervoorzitter LVV

Nochtans hebben we hier in ons land één van de meest democratische kiesstelsels. Om te beginnen is ons kiesstelsel proportioneel. En we hebben grote provinciale of zelfs landelijke kieskringen. Dat betekent dat er meerdere zetels in dezelfde kieskring te behalen zijn en dat dus meerdere partijen één of meer zetels binnenhalen. Als er dus 15 zetels te behalen zijn in een kieskring en een partij behaalt 17% der stemmen dan krijgt die partij, al naargelang de uitslag van andere partijen 2 of 3 zetels.... En meestal wordt de laatste zetel in een kieskring behaald met een zeer klein stemmenverschil t.o.v. de partij die ze juist niet haalt. Spijtig voor die laatste. Maar er is wel niets onregelmatigs aan.

Voor verbetering vatbaar

Eén en ander neemt niet weg dat er aan kieskringen of het stelsel van lijstverbindingen veel verbeterd kan worden. In het Engels “meerderheidssysteem”, waar er slechts 1 zetel per kieskringetje is, kan een partij met bijv. 28% der stemmen géén zetels halen... omdat er een andere partij 30% haalt...

Zo behalen de Britse liberalen regelmatig met landelijk 15% der stemmen slechts een paar tiental zetels in het parlement, terwijl de socialisten of de conservatieven met bijv. 35% der stemmen een absolute meerderheid halen... Bij ons kunnen op een lijst ook kandidaten met minder stemmen dan andere kandidaten op diezelfde lijst toch verkozen zijn.... Dat komt omdat de kiezer de keuze krijgt tussen het uitbrengen van een lijststem of het uitbrengen van één of meer voorkeurstemmen op kandidaten. Die lijststem betekent dat de

kiezer akkoord gaat met de rangorde van de kandidaten op de lijst.

Die lijststemmen vormen dan een zgn. “pot” (die wordt wel gehalveerd) van stemmen die dan worden toegekend aan de kandidaten (volgens de rangorde en tot uitputting van die pot) die het zgn. verkiesbaarheidscijfer op de lijst niet halen.

Zo komt het dat een kandidaat die 2de of 3de staat op een lijst en minder stemmen haalt dan de 5de of de laatste kandidaat, toch verkozen wordt, en deze met meer stemmen niet.

Is dat ondemocratisch? Mathematisch misschien wel. Maar vele eminente politici zouden nooit verkozen geraakt zijn indien ze als jonge belovende nieuwkomer door hun partij niet op zo'n plaats vooraan werden opgesteld en aldus profiteren van die pot. Indien dit systeem zou worden afgeschaft, dan komen we wellicht terecht in een competitie waar alle partijen hun lijsten vol zetten met bekende en dus populaire vedetten uit de sport, de showbusiness, de media, enz

De grootste partij belandt soms in oppositie.... Dat is al altijd het geval geweest in de geschiedenis van ons kiesstelsel. Vooral in steden en gemeenten komt dit regelmatig voor. De grote liberale partij in Oostende bijv. werd door de veel kleinere socialist en christendemocraten in de jaren '50-'60 drie legislaturen lang in de oppositie gehouden. In andere grote of kleine steden gebeurden er identieke praktijken met andere partijen. Af en toe gebeurt dit ook op federaal of gewestelijk vlak. Zo werd enkele decennia terug de toen nog véél grotere Franstalige PS naar de oppositie verwezen.... Heeft men toen in die gevallen moord en brand geschreeuwd? Dat hoeft dus zelfs niet een “cordon sanitaire” te zijn zoals men dat noemde in het geval van het Vlaams Belang.

De democratische meerderheid in ons pro-

portioneel stelsel is nu eenmaal de mathematische meerderheid. Anders kan dit systeem niet werken.

Opkomstplicht

Kiesplicht of kiesrecht? Zelfs in ons stelsel van kiesplicht, waar de stemming dus “verplicht” is, zijn er “thuisblijvers” en zijn er “blanco en ongeldige stemmen”. Bij de jongste verkiezingen, op basis van de Kamerverkiezingen over het ganse land waren er bijna 11% thuisblijvers en 5% blanco en ongeldige stemmen. Dat is toch nog altijd een positieve deelname van 84%!

Men zou m.i. wel de “kiesplicht” mogen afschaffen, maar met behoud van het stelsel waarbij elke kiesgerechtigde burger ex officio wordt uitgenodigd om te komen stemmen. Zonder dus de voorwaarde om zich eerst als kiezer te laten registreren zoals dat in vele landen het geval is. Wellicht zal dan nog altijd een ruime meerderheid van de kiezers komen stemmen. Maar er zullen waarschijnlijk minder “negatieve” of “anti”-stemmen zijn.

Bedenkelijk zijn natuurlijk de recente Europese verkiezingen in o.m. Frankrijk en in het Verenigd Koninkrijk waar minder dan de helft van de kiezers is komen stemmen en waar dan de meest extremistische partijen met 20 of 25% der stemmen als winnaars eindigen met een groot aantal zetels. In Egypte en Oekraïne heeft ook maar de helft van de kiezers deelgenomen aan de presidentsverkiezingen maar met een kandidaat die een grote meerderheid haalt. Welke uitslag is het meest democratisch?

Stemmen via een computersysteem of op papier? Via een computersysteem natuurlijk. Dat er enkele technische problemen voorvallen, mag geen argument zijn om terug naar het papier te grijpen. Als er treinen of trams defect zijn, gaan we toch ook niet pleiten om de paardentram terug te halen? ■

Bezorgd

Het liberale zorgplan dat dokter “Maggie” heeft voorgesteld, is zeer gericht op heersende noden en durft een paar heilige huisjes grondig verbouwen. Het gaat ook uit van zowel economische als puur menselijke liberale principes, en wil garant staan dat die twee samengaan. Gaat dat lukken op het meest ‘fluide’ terrein, dat van de mantelzorg?

In de gezondheidszorg werken zowat 400.000 professionals. Er zijn ook een massa vrijwilligers die in georganiseerd verband (bijvoorbeeld bij Solidariteit voor het Gezin) kleine zorgtaken volbrengen zoals boodschappen doen, voorlezen uit de krant, een wandeling maken. En dan zijn er mantelzorgers. Dat zijn vrienden of familieleden die voor de ‘eigen’ zieke, oudere of gehandicapte zorgen. Zij kennen meestal de term mantelzorg niet eens. Over hen bestaan er weinig of geen cijfers. Laat staan een beleid. Wel kan je met het blote oog zien dat het in het merendeel van de gevallen vrouwen zijn.

Eén loket

Als mantelzorger heb je niet één loket voor informatie of toegang tot hulp. Het zorgplan wil dat alvast aanpakken, met een soort starterskit voor mantelzorgers, of online diensten die gebundelde info geven, zoals er al initiatieven bestaan voor ouders van zieke kinderen.

Het zorgplan gaat er van uit dat noch de verzorgde, noch de mantelzorger allerlei diensten moet aflopen, maar dat hij of zij voortaan automatisch moet krijgen waar men recht op heeft. Stapje meer dan één loket, én aansluitend bij het zelfbeslissingsrecht van de zorgbehoevende. Die krijgt een ‘zorgbudget’, waarvan een gedeelte mag gaan naar de mantelzorger. Vaststelling is echter dat dit geld eerder gebruikt wordt voor aanpassingen in het comfort van een woning, en zeer zelden voor de mantelzorger. Want het is toch een dochter, zuster, partner niet-waar... misschien later iets laten erven, maar

nu toch niet betalen zeker... Sommige gemeenten of provincies keren een premie uit, en dit systeem kan wel op succes rekenen aangezien de zorgbehoevende niet het gevoel heeft dat het uit zijn portemonnee gehaald wordt. Het is echter niet genoeg aansporing om hulp van een professional i.p.v. familie in te roepen. Toch voelt het familielid of buur zich ietwat erkend.

Niet voor het geld

Mantelzorgers doén het niet voor het geld. Mantelzorg bezorgt de gever vaak een intensere band met de verzorgde, en een verrijkende ervaring op menselijk vlak. De andere kant van de medaille is dat het zeer belastend is voor de eigen (geestelijke en andere) gezondheid, maar dat heel wat mantelzorgers hun eigen leven gewoon ‘on hold’ zetten en hun carrière ook, om voor de ander te kunnen zorgen. Wordt het nu duidelijk waarom er een groter aandeel vrouwen onder mantelzorgers is?

Hoewel België binnen Europa exemplarisch is, nl. doordat er betaalde verlofregelingen bestaan, zie je ook dat mantelzorgers zelf ziekteverlof nemen om elders zorg te verstrekken. En dat er in de meeste gevallen verlies van loon en vermindering van pensioenrechten optreedt. Regelrechte kater. En daar heeft geen premie aan verholpen.

Geen respijt

Mantelzorg is soms zowel psychisch als fysiek zwaarder dan als professional of vrijwilliger werken. Geen opleiding, geen omkadering, je laat het probleem nooit achter je want het zit

IN je leefomgeving, je hebt geen vaste uren, geen collega's ...

Ons zorgplan pleit voor meer time-out wanneer het mantelzorgers ook eens teveel wordt. Er is al wel ‘respijt’ maar duur, te weinig en niet proactief aangeboden.

In ons zorgplan staat: “Het aftakelingsproces van een geliefde en het sociaal isolement waar men vaak in verzeild raakt, zijn moeilijk om dragen. De helft van de mantelzorgers van een dementerende heeft bijvoorbeeld een klinische depressie. Slechts 20% wordt daarvoor behandeld”.

Wel, als men zelf al weet dat hier, door het ene probleem half op te lossen, er een nieuw in de maak is, en gecombineerd met het verarmingsrisico vooral voor vrouwen, dan is het niet verwonderlijk dat er stemmen in de vrouwenbeweging opgaan met kanttekeningen bij de nieuwe houding van de overheid: ‘laat mensen zo lang mogelijk thuis en door geliefden verzorgd worden’. Dan durft de vrouwenbeweging ook al eens denken: kijk niet éérst naar de economische onmogelijkheid om naast het scholentekort ook het zorgtekort op te lossen, maar kijk vooruit naar de impact die je veroorzaakt bij de warme, zorgende bevolking die vrouwen al zo lang zijn. Ons liberale zorgplan voorziet dat mantelzorgers als voorwaardige partners bij de uittekening van een zorgbeleid moeten betrokken worden, dat heeft dokter Maggie alvast goed gezien. Let's talk!

() Mao zei dat vrouwen de helft van de hemel op hun schouders dragen. De Liberale Vrouwen is het eerder om de wereld te doen: dit is een column van Aviva Dierckx over die bepaalde kijk op de wereld.*

Vlaamse debuutsuspense

Zomermaanden, vakantiemaanden, nieuwe thrillers die de deur uitvliegen. Met alvast dit jaar twee debuten in het genre, die de aandacht opeisen.

door John Rijpens

Hoewel hij niet meer van de jongsten is, noemt **Ronald Verheyen** (°1952) zijn pas verschenen suspenseroman *Hemelse Dood* zijn “eerste misdaadroman voor volwassenen”. Want hij was al een tijdje bezig met het publiceren van verdienstelijke verhalen, bestemd voor de ‘young adults’, een afzetgebied dat hoe langer hoe meer aan de man wordt gebracht.

Dieren

In *Hemelse Dood* klampt Verheyen zich vast aan zijn geliefd decorum: dieren die mensen op een realistische manier bedreigen. Geen sciencefictionachtige toestanden met monsters of dinosaurussen, maar in dit geval een lekker afgerichte slechtvalk, een falco peregrinus en een agressieve jachtuil. Hoewel de hoofdpersonages van elk klassiek misdaadverhaal haast steeds identiek zijn (dader(s), slachtoffer(s), rechercheurs en motieven) valt Verheyen in zijn *Hemelse Dood* meteen met de deur in huis met het voorstellen van de dader, een redelijk ongewone werkwijze bij thrillerauteurs. Een dader, die geen gewone is. Een psychopaat met de kennis van een ornitholoog en de kwaliteiten van een geoefende valkenier die een grenzeloze bewondering koestert voor zijn afgerichte vogels.

Al na enkele pagina's valt het eerste slachtoffer: een joggende lerares in een stadspark. Vierentwintig uur na de ontdekking van het stoffelijk overschot zitten de politierechercheurs met een tweede plaats delict pal in het centrum van de stad, op een plein waar een slechtvalk tegen een snelheid van 275 kilometer per uur naar zijn prooi neerdook en de schedel van een vrouw met

zijn klauwen verbrijzelde.

We gaan hier niet onthullen wie de volgende slachtoffers zijn, de motieven van de dader om precies hen uit te kiezen, hoe het onderzoek zich op gang trekt en hoe het finaal afloopt. Dat vertelt Verheyen in veertig vlot lezende hoofdstukjes die de lezer in de ban houden en die bijna steeds op een cliffhanger eindigen.

Blijven ook de politiemensen, in eerste instantie de hoofdinspecteur van de Cel Agressie en zijn acoliëten, de ene al wat slimmer dan de andere en, belangrijk, een altijd goedgemutst mannetje van het forensische lab (“die helemaal weg was van de tv-reeksen CSI Miami en New York en niets liever deed dan dialogen uit die reeksen naspelen”).

Goed geïnformeerd

Verheyen is duidelijk niet over één nacht ijs gegaan qua achtergrondinformatie. Op eventuele ongerijmdheden is hij niet te betrappen, wat bij andere collega's thrillerauteurs wel eens vaker gebeurt. De hoofdinspecteur is bovendien een mens van vlees en bloed, gelukkig geen charismatische vrijgezel die alle kroegen van de stad als zijn broekzak kent.

Verheyen doet verder gemeend zijn best om je als lezer af en toe op het verkeerde been te zetten. Vooral wanneer je begint na te denken over de drijfveren van de psychopaat.

Een thriller zonder geslaagde dialogen is erger dan een café zonder bier. De dialogen in *Hemelse Dood* mogen er beslist zijn, hoewel ze hier en daar nog de pittigheid en schranderheid missen van, pak weg, een aantal Amerikaanse crimewriters of, nog beter, van de Franse dialoguïsten van de films noirs van destijds.

Een ander debuut in het genre is dat

van een vrouw, **Katrien Van Effelterre** (°1979), een doctor in de Taal- en Letterkunde. Vrouwen wedijveren al langer dan vandaag met hun mannelijke collega's-crimewriters, maar in Vlaanderen zwaaien de Pieter Aspes en anderen nog steeds de plak tegenover slechts een half dozijn vrouwelijke misdaadauteurs (Ann Ceurvels, Isabelle Dams, Anja Feliers, Els Galin) van de voorbije jaren.

Welkom dus, Katrien Van Effelterre met haar literaire suspense *Vossenspoor* over een jonge, knappe choreografe die het moeilijk heeft de zelfdoding van haar vader te verwerken. Thuisbasis (Herent!) wordt door Van Effelterre zo beschreven dat het overkomt alsof je er als lezer geweest bent. Dit debuut komt wel typisch Belgisch/Vlaams over, misschien ook niet echt ‘misdaad’ maar de intrige herinnert warespel aan sommige psychologische thrillers van Simenon en is bij vlaggen zeer intrigerend.

De belangrijkste opgave voor een misdaadauteur is een verhaal vertellen en daar slaagde Van Effelterre voor haar debuut met onderscheiding in en het is best wat anders met een protagoniste die realistisch, onafhankelijk, nuchter en vrouwelijk is.

Katrien Van Effelterre, Vossenspoor. Uitg. Kramat Suspense, 2014; 200 blz.; 18,95 euro.

Ronald Verheyen, Hemelse Dood. Uitg. Kramat Suspense, 2014; 150 blz.; 16,95 euro.

De eerste helft van mei was niet bepaald de meest rooskleurige periode voor Turks eerste minister Tayyip Erdoğan. Op 30 maart had hij nochtans met de vingers in de neus de gemeenteraadsverkiezingen gewonnen. Zijn AK Partij behaalde 44%. De republikeinse oppositie (CHP) ging wel wat vooruit, maar kon niet echt profiteren van de groeiende sociale onrust.

TURKIJE

DREIGEND DESPOTISME ONDERMIJND

door Lukas De Vos

Daar zijn twee redenen voor: de conservatieve achterban van de AKP, die vooral rekruteert in de binnenlandse landbouwgebieden van Anatolië, en de nieuwe zakenklasse, die de macht (en corruptie) van de vroegere legergebonden ondernemers uit Ankara en Istanboel heeft overgenomen. De eerste groep is vaak ongeletterd of niet vertrouwd met moderne communicatiemedia. De tweede groep heeft ruimschoots ingezet op de privatiseringsgolf nadat de macht en de invloed van het leger gebroken waren. Bijkomend verschijnsel is het wild om zich heen grijpend nepotisme, dat de machtsbasis van de 'gematigde' islamitische partij versterkt.

SLUIPEND GIF

Gematigd, nou ja. Met de dag wordt duidelijker dat Erdoğan en de zijnen zich steeds minder gebonden voelen door de republikeinse principes van de lekenstaat die Kemal Atatürk had uitgetekend. Islamisering is een sluipend gif in Turkije, vooral omdat Erdoğan opgejaagd wordt. Door de sekulieren en de liberalen, en door de traditionele islamieten. De eersten kun je bestrijden met steeds hardere wetten, ze vormen tenslotte alleen een intellectuele bovenlaag die potentiële concurrenten zijn voor de handelsopbrengsten en voor de politieke zeggenschap. Na de protesten bij het Gezipark en het Taksimplein een jaar geleden, zijn de perswetten danig aangescherpt. Internet

wordt geregeld onderbroken of geschorst, twitter en facebook verboden, straatprotest door oproerpolitie en waterkanon uiteenge-ranseld.

SYMBOLISCH

Het wordt licht vergeten maar protesten golden symbolisch vooral de megalomane plannen om het groen weg te hakken aan het Taskimplein en een protserige moskee te bouwen op de vrijgekomen ruimte. Eerder al had de AK komaf gemaakt met het hoofddoekenverbod aan de universiteiten, met de verkoop van alcohol rond moskeeën, met de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in het onderwijs. Net daar rook een vermeende medestander, predikant en soefiedenker Fetoella Gülen, de kans om zich op te werpen als uitdager van Erdoğan. Gülen leeft in vrijwillige ballingschap in Pennsylvania. Zijn aanhangers leiden een heel privénetwerk van dersjanes, voorbereidende instellingen voor het hoger onderwijs, die Erdoğan nu dreigt te sluiten. Erdoğan heeft immers vorig jaar het bondgenootschap opgezegd met Gülen en zich gekeerd tot radicalere bewegingen zoals de Saadet Partisi en de uiterst rechtse BBP. Dat verklaart waarom de toon die hij en zijn regering aanslaan steeds scherper en onverdraagzamer wordt, en waarom zij zonder schroom ballonnetjes oplaten om de byzantijnse Hagia Sofia van museum opnieuw om te turnen in een moskee.

De radicalisering hangt nauw samen met de steeds autoritairdere regeerstijl van Erdoğan, die zich uit in groter politiegeweld,

brutale uitspraken, pogingen tot kneveling van de scheiding der machten, en een groeiende achtervolgingswaan. Erdoğan, wiens verdiensten vooral lagen in de economische groei van bij de tien procent tot twee jaar geleden, botst nu op de grenzen van het democratisch spel. Dan wordt het blaffen of barsten.

ONPRETTIGE GEBEURTENISSEN

De lakmoesproef deed zich midden mei in een reeks onprettige gebeurtenissen voor. Erdoğan heeft namelijk sinds herhaalde onthullingen over vastgoedcorruptie en smeergeld waarin zijn familie, en vooral zijn zoon, betrokken zijn, voor de vlucht vooruit gekozen. Hij werpt zich op als de enige degelijke kandidaat voor het hoogste staatsambt. In augustus wil hij een andere medestander, voormalig buitenlandminister Abdoella Gül die van Europa gedaan kreeg dat het land als kandidaat-lid werd erkend en toetredingsgesprekken mocht aanvatten, onttroonen als president. Maar de tijd werkt tegen Erdoğan.

Op 1 mei kasteidde een vernietigend rapport van Freedom House de beteugeling van de persvrijheid, en bedacht het Turkije met het label 'onvrij'. Op 10 mei clashte Erdoğan openlijk met de Raad van State. Op 12 mei las het Europees Hof voor de Rechten van de Mens Turkije de leviëten voor de invasie van Cyprus in 1974, en veroordeelde Ankara tot de betaling van 90 miljoen euro aan de nabestaanden van zowat 1.500 'verdwenen' Grieken en aan de ruim 200.000 Griekse

Cyprioten die uit het noorden verdreven werden. En op 13 mei kostte een mijnramp in Soma het leven aan ruim 300 kompels, Erdoğan werd uitgejouwd en belaagd door de arbeiders en de nabestaanden.

De mijnramp heeft uiteraard de meeste aandacht getrokken, en de reacties van Erdoğan en zijn hofhouding waren op zijn minst weinig subtiel. Hij brak wel een geplande reis naar Albanië af, maar zei botweg dat "ongevallen als deze nu eenmaal gebeuren". De mijnwerkers herinnerden zich zijn even ongevoelige woorden toen hij in Zonguldak aan de Zwarte Zee commentaar gaf bij de tot dan toe grootste mijnramp in Turkije. Daar vielen 246 doden in 2010. Zei Erdoğan: "Het is het lot van de mijnwerker om de dood in de ogen te kijken". Al even weinig kies was dat hij een betoger uitschold voor "Israëliisch uitschot" en een andere een klap in het gezicht gaf. Toen dan ook nog beelden opdoken van zijn adviseur Joessoef Jekel die een weerloze manifestant in de ribben schopte, zich daarna in Ankara voor "kniepijn" liet verzorgen (vanwege "aangevallen en gevallen"), en "zelfverdediging" inriep, was het hek helemaal van de dam. In vrijwel alle grote steden kwam het geregeld tot optochten en incidenten. Bij protesten in Istanboel vielen twee doden. De pers beet zich vast in de harteloze privatiseringspolitiek van Erdoğan. Blijkt het aantal mijnwerkers in Soma onbestemd. Officieel is er sprake van 301 doden, 363 geredden, 122 ziekenhuisgewonden. Maar getuigen houden vol dat een aantal illegale arbeiders niet meegerekend zijn. Er is duidelijk een loopje genomen met de veiligheid. Zo is onder de slachtoffers een vijftienjarige jongen. Onwetig. Zo blijken herhaalde waarschuwingen in de wind te zijn geslagen (onder meer van de vroegere eigenaar, Selim Şenkal van Park Holdings, die ontslag nam omdat geweigerd werd betonnen galerijscheidingen te bouwen toen bleek dat een dikke kolenlaag zich tussen twee galerijen bevond, wat gevaar op zelfontbranding danig verhoogt, en dat

Turks eerste minister Tayyip Erdoğan.

er al drie jaar een ondergrondse brand aan de gang was; op 15 mei dook een rapport op van de Turkse Kamer van Bouwmeesters en Ingenieurs die al in 2010 de alarmklok luidde). Zo blijken een 80-tal oproepen van geblokkeerde kompels te zijn verdonkere-maand. Zo is de kost van de ontginning wel verminderd van 130 dollar per ton in 2005 tot 24 dollar vandaag, maar waarop is bespaard? Alweer op veiligheidsvoorzieningen, zo blijkt; zoals de bouw van een aparte ontsnappingsschacht of de controle op de aanwezige koolmonoxyde of op tekortkomingen waarover CHP-kamerlid Özgür Özel drie weken tevoren opheldering vroeg maar wat de AKP-meerderheid van tafel veegde. Maar de omzet is wel ruim verdubbeld op drie jaar tijd. En het aantal ongevallen niet minder. Turkije is het derde gevaarlijkste land ter wereld geworden voor arbeidsongevallen, sinds 2000 zijn al duizend kompels verongelukt. Het politieke staartje is sneu voor Erdoğan. De vrouw van de huidige algemene directeur van Soma Komur İşletmeleri AS is einde maart in de provincie gekozen voor de AKP.

Van lieverlede gooit Erdoğan het steeds meer op de nationalistische toer. Steeds meer heeft hij de mond vol van buitenlandse complotten. Het rapport van Freedom House deed hij woedend af als werk van de Gülenbeweging. "Van de 44 journalisten die zogenaamd vastzitten, zijn er 18 veroordeeld, tegen zes loopt een rechtszaak. Maar 19 zijn al vrijgelaten, en één kennen we niet eens. Ze gebruiken een dubbele standaard

om ons te belagen". Erdoğan was in zijn wiek geschoten omdat Israël als het meest vrije persland in de regio uit de bus kwam. Hij haalde fel uit naar de VS en Duitsland. "Die plukken TRT zomaar uit de ether", gromde hij. "Nergens kan er meer openlijke kritiek op de regering dan in Turkije".

DESPOTISCH BEWIND

Het gevaar van een despotisch bewind door "de nieuwe sultan" is niet denkbeeldig. De bekende critikus Ertuğrul Özkök woog zijn woorden niet in de onafhankelijke krant Hürriyet. Een politiek leider die altijd de mond vol heeft over "mijn zaak", doet bangelijk denken aan Mein Kamp, schrijft hij. Een politicus zoals Erdoğan's geestelijke vader Necmettin Erbakan die zich verantwoordt door te zeggen dat hij "al wat hij deed in naam van God deed", is een man die terug wil naar de kruistochten. Een Erdoğan die de mond vol heeft van de "echte eigenaars van het land" (bedoeld wordt: de 43 % die de AKP nog steunt; wat met de rest?) en van een "heksenjacht" op "oproerkraaiers en verraders" (de volgens de premier terechte zuivering in de ambtenarij, waaruit hij honderden aanhangers van Gülen liet verwijderen), die man moet je grondig wantrouwen. Zeker als hij de "parallele structuren" wil aanpakken en "neutraliseren". Waar heeft Özkök dat nog gehoord? "Dat waren de woorden die militaire dictatoren, Hitler en Stalin het liefste hadden". Gaat Erdoğan zich daaraan spiegelen? Mijnrampen kunnen soms nuttig uitpakken. ■

Herverdelen en Solidariteit

Niet alleen nationaal, maar ook meer en meer internationaal, komt het thema van de armoede, en dus de ongelijkheid, bovenaan de politieke en economische agenda. De steeds maar groter wordende kloof tussen rijk en arm wordt niet langer als een “sociaal” probleem aanzien. Steeds meer wordt men er zich van bewust dat deze tikkende tijdbom onder onze nationale en mondiale samenleving wel eens de stabiliteit en het voortbestaan van heel het systeem zou kunnen ondermijnen.

Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Eén van de basiswaarden waarop onze westerse, democratische samenleving is gebaseerd, is het principe van de solidariteit. Een land of een beschaving die zich humaan wil noemen, laat de minstbedeelden en de onfortuinlijke medeburgers niet weerloos en alleen achter. Zij die het beter hebben, staan een deel(tje) van hun welvaart af om de behoeftige medemens ook een iet of wat menswaardig bestaan te laten leiden. Tot daar het relatief eenvoudige principe.

Ideologische debatten

Hoe die Solidariteit, in wezen de inkomensherverdeling, concreet wordt aangepakt, verschilt van land tot land. Ze is gezien de gevoeligheid van deze materie de inzet van grote ideologische debatten en vaak grote tegenstellingen. Voor sommigen is herverdeling synoniem voor nivellering: iedereen moet ongeveer even veel of weinig verdienen: dus de gelijkheid aan de meet. Voor anderen moet iedereen gelijke startkansen krijgen en moet iedereen dan onderweg maar zelf invullen hoe hij/zij die geboden kansen benut. Dat zal aan de eindmeet onvermijdelijk tot al dan niet

grote verschillen aanleiding geven.

Sommige extremisten, of cynisten (?) beweren dat “slechts” 15 à 20% van de bevolking echt arm is (en dat zoiets altijd al heeft bestaan), dus dat men zich beter kan focussen op het verder uitbouwen van de welvaart van de resterende 80%. Of anderen die ook weer kort door de bocht gaan en zeggen dat de overgrote meerderheid van de welvaart en de rijkdom in een land (en zelfs mondiaal) bij een heel erg beperkte elite zit. Dus dat het volstaat daar die “overbodige” welvaart weg te belasten en te verdelen onder de minder goede burgers. Maar zelfs als er een consensus is om (op welke manier dan ook) te “herverdelen”, blijven er nog genoeg (fundamentele) vragen over. Is Solidariteit een onvoorwaardelijk “recht”? Met andere woorden, kan iemand - van zodra hij/zij om welke reden dan ook een te laag inkomen heeft, automatisch aanspraak maken op een sociale tegemoetkoming? Of zijn er aan dat recht ook bepaalde verplichtingen verbonden? Kan of mag een werkloze verplicht worden bijscholing te volgen, gemeenschapsdienst te verrichten, te verhuizen naar streken waar er een tekort is aan arbeidskrachten? Moeten wij het bewijs leveren van voldoende preventieve inspanningen zoals sporten, een gezonde gezonde voeding? Alvoorens wij een beroep doen op tussenkomst in de kosten voor gezondheidszorg, enz.?

Hebben en niet hebben

Welk antwoord er ook gegeven wordt op al deze terechte vragen, het eindresultaat zal

steeds zijn dat iemand die “heeft” een stuk(je) welvaart en rijkdom moet afstaan aan iemand die “niets heeft”. Dit is en blijft, louter menselijk bekeken, géén evidente beweging. Elke mens, behalve een paar idealisten en/of filantropen, heeft de spontane neiging te willen behouden en beschermen wat hij heeft. Dus een “sociaal beleid” zal pas slagen als er een breed, maatschappelijk draagvlak kan voor gevonden worden. En daar knelt precies het schoentje. Men zal altijd argumenten vinden om niets te doen en alles gewoon te laten zoals het is.

Nochtans is dit een uitermate kortzichtige, en zelfs gevaarlijke, houding. Hoe breder de kloof tussen rijk en arm wordt, en vooral hoe meer mensen in de laatste groep belanden, hoe grote de kans op toename van de criminaliteit en onveiligheid. Zij die niks hebben, proberen, wanneer de situatie als hopeloos wordt ervaren, echt alles om toch maar aan “iets” te geraken: ze hebben niets te verliezen en al wat ze binnenhalen, is winst. Maar zelfs louter economisch wordt deze kloof tussen rijk en arm een echt probleem: als er steeds minder koopkrachtige consumenten zijn, valt de motor van de economie stil: er wordt minder geproduceerd, er komt nog meer werkloosheid en deze perverse spiraal blijft zichzelf verder voeden. Dus naast de louter sociale invalshoek, zijn er voldoende (goede) argumenten om de solidariteit van overheidswege (beter) te organiseren. Randvoorwaarde is wel dat men objectief en transparant moet kunnen aantonen dat het systeem efficiënt is. Dus werkt men met een minimum aan “overhead”-kosten. Dus is men selectief, wat vooral helpt daar waar de noden het grootst zijn, en effectief, en men de mensen blijvend uit hun achtergestelde positie weghaalt.

En precies daar kan en moet er nog heel wat worden gecorrigeerd en bijgeschaafd, zeker in ons land. Vooraleer men tot een echt en breed maatschappelijk draagvlak zal komen om de vereiste solidariteit, en dus inkomensherverdeling, zowel nationaal als internationaal verder uit te bouwen. ■